

กลวิธีความไม่สุภาพที่ใช้ในสัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในรัฐสภาไทย

Impoliteness strategies used in censure debate discourse of Thai parliament

ปานปิ่น ปลั่งเจริญศรี (Panpan Plangcharoensri)* ดร.ปัทมา พัฒน์พงษ์ (Dr.Pattama Patpong)**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาลักษณะความไม่สุภาพซึ่งจำแนกตามลักษณะการคุกคามหน้าผู้ฟังและวิเคราะห์กลวิธีความไม่สุภาพในสัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ โดยใช้แนวคิดประเภทความไม่สุภาพของบอสฟีลด์ (Bousefield,2008) และแนวคิดความไม่สุภาพของคัลเปเปอร์ (Culpeper,1996, 2011) โดยศึกษาข้อมูลจากรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ระหว่างวันอังคารที่ 26 และวันพุธที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 อันเป็นการประชุมครั้งสุดท้ายก่อนการยึดอำนาจการปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติปี พ.ศ.2557 ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะความไม่สุภาพสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ 1) กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็น 2) กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็น ทั้งนี้ความไม่สุภาพทั้งสองลักษณะแสดงถึงการคุกคามหน้าเชิงบวก หน้าเชิงลบ และหน้าเชิงบวกกับหน้าเชิงลบของผู้ฟังร่วมกัน โดยพรรคฝ่ายค้านมีการใช้กลยุทธ์ความไม่สุภาพ แบบตรงประเด็นมากกว่าพรรครัฐบาล ทั้งนี้กลวิธีความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงบวกผู้ฟังซึ่งพบว่ามีการใช้บ่อยครั้ง คือ 1) การตำหนิ 2) การยื่นข้อผิดพลาด 3) การกล่าวโทษ ส่วนกลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟังพบ 2 กลวิธี คือ 1) การสั่งให้ผู้ฟังกระทำหรือหยุดกระทำบางอย่าง 2) การปฏิเสธความต้องการ ในขณะที่พรรครัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายที่ถูกกล่าวหาพบมีการใช้กลวิธีในลักษณะเดียวกันกับพรรคฝ่ายค้าน แต่มีการใช้กลวิธีการเปรียบเทียบกับผู้ฟังกับบุคคลที่สามมากกว่า ขณะเดียวกันก็มีการใช้กลวิธีการทำทนายเพื่อคุกคามหน้าเชิงลบพรรคฝ่ายค้านด้วย ส่วนกลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นพบว่าพรรครัฐบาลมีการใช้มากกว่าพรรคฝ่ายค้าน โดยกลวิธีความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงบวกผู้ฟังซึ่งพบว่ามีการใช้บ่อยครั้งคือ 1) การประชดประชัน 2) การกล่าวอ้างถึงบุคคลที่สาม 3) การอุปโลกน์ ส่วนกลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟังพบ 2 กลวิธีคือ 1) การแนะนำให้ผู้ฟังทราบของตนเองมีข้อผิดพลาด 2) การเสนอทางเลือก ในขณะที่พรรคฝ่ายค้านมีการใช้กลวิธีเดียวกันกับพรรครัฐบาลยกเว้นการกล่าวอ้างถึงสิ่งอื่นซึ่งใช้เพื่อคุกคามหน้าเชิงลบพรรครัฐบาล ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์กลวิธีความไม่สุภาพข้างต้นพบหน้าที่หลัก 3 ประการ คือ 1) เพื่อให้แต่ละฝ่ายไม่ได้รับการยอมรับและเป็นທີ່เกลียดชัง 2) เพื่อเป็นแรงผลักดันให้พรรครัฐบาลพ้นจากการดำรงตำแหน่ง 3) เพื่อสร้างสีสันและแรงดึงดูดให้ผู้ติดตาม

ABSTRACT

The objectives of this research were to study features of impoliteness according to listener's face, threatening acts and to analyze impoliteness strategies employed in Thai censure debate discourse. The study adopts the framework of classification impoliteness (Bousefield,2008) and impoliteness (Culpeper,1998,2011). Data was collected from the final meeting report of the House of Representatives during Tuesday,26th-Wednesday, 27th, September 2013 before there was a coup in 2014. The results of the study revealed two features of impoliteness; 1) direct impoliteness 2)

*นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

indirect impoliteness. These two features are capable of showing both positive and negative faces. The accusatory party used direct impoliteness higher than respondent party. The frequent use of Strategies threatening positive face were 1) reproaching hearer 2) repeating the hearer's mistake 3) blaming hearer, and 2 strategies threatening negative face were 1) ordering hearer to do, or not to do, something 2) refusing hearer's need. While the respondent party used the same strategies, but comparing hearer to the third person was used higher than accusatory party and challenging hearer was also used to threaten oppositional negative face. Indirect impoliteness was used mostly by respondent party. The frequent use of strategies threatening positive face were 1) using irony 2) referring to the third person 3) using a metaphor. Strategies threatening negative face were 1) advising hearer to realize mistake 2) giving choices, while accusatory party used the same strategies except for referring to other used to threaten oppositional negative face. These strategies have been adopted for three main functions; 1) to make each other lose credit and become angry, 2) to force respondent party to back down, and 3) to make the debate appealing to the audiences.

คำสำคัญ: ความไม่สุภาพ กลวิธีความไม่สุภาพ สัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

Keywords: Impoliteness, Impoliteness strategies, Censure debate discourse

บทนำ

ภาษาเป็นกลไกสำคัญที่นักการเมืองใช้ในการรักษาอำนาจของตน ฉะนั้นการใช้ภาษาของนักการเมืองจึงมีความแตกต่างไปจากการใช้ภาษาของคนทั่วไป กล่าวคือ นักการเมืองมีวัตถุประสงค์ในการใช้ภาษาเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีให้กับฝ่ายตรงกันข้าม ทั้งนี้การใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าวมักปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้งในการประชุมรัฐสภาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาในการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งถูกกำหนดไว้ด้วยกฎเกณฑ์และข้อบังคับที่ชัดเจน กล่าวคือ เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงชื่อครบ องค์ประชุมแล้ว ผู้นำพรรคฝ่ายค้านจะเสนอญัตติที่เป็นเหตุให้ไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี จากนั้นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจะชี้แจงและตอบคำถามต่อคำอภิปรายในประเด็นที่ฝ่ายค้านนำเสนอ โดยจะชี้แจงและตอบคำถามสลับกันระหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายสนับสนุน ทั้งนี้ในการอภิปรายอาจมีผู้ที่ถูกพาดพิงขอใช้สิทธิในการชี้แจงสลับกันได้ การอภิปรายจะยุติลงด้วยการอภิปรายสรุปจากฝ่ายค้าน แล้วตามด้วยการลงมติ (กลุ่มงานผลิตเอกสาร, สำนักประชาสัมพันธ์, และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2553 : 7-23)

แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าการอภิปรายจะถูกกำหนดไว้ด้วยกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนตายตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อบังคับที่ 61 ว่าด้วยเรื่องของการ “ห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพใส่ร้าย หรือเสียดสีบุคคลใด” (กลุ่มงานผลิตเอกสาร และอื่นๆ, 2553 : 21) ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าวัฒนธรรมการคุกคามหน้า ซึ่งจัดเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่ปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้งในสัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ได้แก่ วัฒนธรรมการกล่าวหา วัฒนธรรมการสั่ง วัฒนธรรมการแนะนำ ซึ่งส่วนใหญ่มักเกิดจากการโต้แย้งและการแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นปัญหาของบ้านเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกล่าววิพากษ์วิจารณ์ ประเมินค่า และตัดสินการกระทำของรัฐบาล ทั้งนี้การใช้ภาษาดังกล่าวข้างต้นสามารถพบถ้อยคำที่ประกอบด้วยกลวิธีความไม่สุภาพและถ้อยคำที่สามารถคุกคามหน้าผู้ฟังได้

แม้ว่าในการอภิปรายดังกล่าวผู้อภิปรายจะใช้ภาษาที่สุภาพและให้เกียรติแก่ผู้ฟังด้วยการกล่าวขึ้นต้นว่า “ท่านประธานที่เคารพฯ หรือ ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติ” ตามธรรมเนียมปฏิบัติแล้วก็ตาม ลักษณะดังกล่าวจึงสอดคล้องกับแนวคิดความไม่สุภาพของคัลเปเปอร์ (Culpeper, 1996 : 351) ที่ว่า “ไม่ว่าผู้พูดจะพยายามพูดให้ดูสุภาพขนาดไหน แต่ถึงกระนั้นถ้อยคำดังกล่าวก็ถือว่าเป็นถ้อยคำที่ไม่สุภาพและคุกคามหน้าผู้ฟังอยู่ดี” โดยแนวคิดข้างต้น ได้มีการปรับประยุกต์มาจากแนวคิดความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1987) ที่ให้ความสำคัญกับหน้าของผู้ฟัง ได้แก่ หน้าเชิงบวก ซึ่งเป็นด้านที่ต้องการได้รับการยอมรับ การชื่นชมจากคนในสังคม ในขณะที่หน้าเชิงลบเป็นด้านที่ต้องการความเป็นอิสระที่จะไม่ถูกขัดแย้งไม่ว่าสิ่งใดก็ตาม ต่อมาในปี 2005 คัลเปเปอร์จึงได้ปรับแนวคิดดังกล่าวโดยไม่มีการแบ่งแยกความไม่สุภาพเชิงบวกและความไม่สุภาพเชิงลบ สอดคล้องกับแนวคิดประเภทความไม่สุภาพของเดรก เบาส์ฟิลด์ (Bousfield, 2008 : 94-95) ที่ได้ปรับประยุกต์กลยุทธ์ของคัลเปเปอร์ (Culpeper, 1996) ให้เหลือเพียงสองประเภทตามลักษณะการคุกคามหน้า คือ 1) ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นเป็นกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อ ก) คุกคามหน้าผู้ฟัง ข) สร้างหน้าให้ผู้ฟังด้วยวิธีการที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ค) ปฏิเสธความต้องการหน้า หรือสิทธิที่คู่สนทนาคาดหวังไว้หรือใช้วิธีที่กล่าวมาแล้วร่วมกัน ลักษณะการคุกคามหน้าประเภทนี้เป็นการกระทำที่ชัดเจนเมื่อเกิดขึ้น 2) ความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นเป็นกลยุทธ์ที่คุกคามหน้าผู้ฟังโดยอ้อม จำเป็นต้องมีการตีความหมายโดยนัยและสามารถบอกเลิกได้ โดยการขู่ล้อและการไม่แสดงความสุภาพก็จัดอยู่ในประเภทนี้ด้วย นอกจากนี้ในปี 2011 คัลเปเปอร์ได้นำเสนอสูตรความไม่สุภาพที่มีแบบแผน (Impoliteness Formulas) (Culpeper, 2011) ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพิจารณาภาษาที่แสดงความไม่สุภาพเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากแนวคิดประเภทความไม่สุภาพของเบาส์ฟิลด์ (Bousfield, 2008) และแนวคิดความไม่สุภาพของคัลเปเปอร์ (Culpeper, 1996) เช่น การใช้คำถามและสมมติฐานที่ไม่น่าพึงพอใจ การดูถูก การวิจารณ์ การสั่งให้เงียบ การข่มขู่ การยกตน เป็นต้น

ในทำนองเดียวกันลักษณะความไม่สุภาพดังกล่าวยังได้สอดคล้องกับผลการศึกษานในงานวิจัยอีกหลาย ๆ ผลงาน เช่น ในงานวิจัยของ Savitri Gadavanij (2002 : 268) ที่พบว่าวาทกรรมของนักการเมืองที่ใช้ในสัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจมีการใช้กลวิธีทางภาษาเป็นอาวุธในการโจมตีหน้าของรัฐบาลมากกว่าเป็นการอภิปรายเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือการอภิปรายเชิงสร้างสรรค์ เช่น การใช้ภาษาในเชิงประชดประชัน การใช้อุปสรรคเชิงเปรียบเทียบ การกล่าวเกินความเป็นจริง การออกตัว ฯลฯ ทั้งนี้รูปแบบการใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการและมีการคุกคามหน้าในสถานการณ์ดังกล่าวเป็นผลมาจากสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศไทยที่มีความขัดแย้งกัน ในขณะที่งานวิจัยของสวัตต์ ศรีรัมย์ และจินตนา พลอยภักทธิบุญ (2545 อ้างถึงใน มนัส โกมลทา, 2548 : 92-93) พบว่า พรรคฝ่ายค้านยังใช้ลีลาที่ในการอภิปรายดังที่เคยปรากฏมาก่อน คือ ใช้คำหยาบ ส่อเสียด คำทอ เขี่ยหยัน โอ้อวดแสดงภูมิรู้ ยกตนข่มท่าน พูดขี้ดขี้เย้อ ซ้ำซาก และการกล่าวหาในการอภิปรายมุ่งไปที่การล้มล้างกันทางการเมืองเพื่อพวกตนจะได้เข้าไปครอบครองอำนาจทางการเมือง ยิ่งกว่าที่จะมุ่งแก้ปัญหาพื้นฐานสำคัญของประเทศและประชาชนอย่างแท้จริง ยิ่งไปกว่านั้นการอภิปรายในแต่ละครั้งไม่ว่าพรรคฝ่ายค้านจะนำเสนอข้อมูลที่เป็นความจริงเกี่ยวกับการบริหารประเทศของรัฐบาลที่ส่อเค้าทุจริต แต่สุดท้ายเมื่อมีการลงมติเราก็จะพบว่าพรรครัฐบาลเป็นฝ่ายที่มีเสียงข้างมากเนื่องจากจำนวนสภาผู้แทนราษฎรที่มีมากกว่าพรรคฝ่ายค้าน จึงทำให้การอภิปรายไม่ไว้วางใจในรัฐสภาไทยไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในเชิงปฏิบัติ หากแต่เป็นการกล่าวหากันระหว่างพรรคฝ่ายค้านและพรรครัฐบาลเกี่ยวกับการประพฤติมิชอบในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะทำลายความน่าเชื่อถือของแต่ละฝ่ายนั่นเอง

ดังนั้นจากการพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและลักษณะการใช้ภาษาในการอภิปรายไม่ไว้วางใจที่ส่อไปในทางไม่สุภาพ ประชดประชันและคุกคามหน้ากัน รวมไปถึงบริบทสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ดังกล่าวที่ส่อเจตนาทำลายความเชื่อถือซึ่งกันและกัน องค์ประกอบที่กล่าวมานี้ได้เอื้อต่อการใช้กลวิธีความ

ไม่สุภาพในสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการศึกษากลวิธีทางภาษาที่มุ่งเน้นการศึกษาในเรื่องความไม่สุภาพ อาจจะทำให้เห็นมุมมองการใช้ภาษาของนักการเมืองในอีกมิติหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะความไม่สุภาพและวิเคราะห์กลวิธีความไม่สุภาพที่ใช้ในสัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจตามแนวคิดประเภทความไม่สุภาพของเดเรก เบาส์ฟิลด์ (Bousfield, 2008) และแนวคิดความไม่สุภาพของคัลเปเปอร์ (Culpeper, 1996, 2011)

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในสัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ความไม่สุภาพ ตลอดจนแนวคิดความไม่สุภาพที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา

2. สืบค้นและคัดเลือกข้อมูลที่น่าสนใจมาศึกษาในงานวิจัยนี้ โดยผู้วิจัยได้เลือกบันทึกรายงานการประชุมการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจประจำวันอังคารที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 ทั้งนี้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะกับคณะพรรคฝ่ายค้านได้เสนอญัตติขออภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลในสมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และได้มีการลงมติในวันพฤหัสบดีที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ.2556

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเอาถ้อยคำพูดที่สื่อถึงลักษณะความไม่สุภาพมาจัดประเภทความไม่สุภาพตามแนวคิดประเภทความไม่สุภาพของเบาส์ฟิลด์ (Bousfield, 2008) จากนั้นจึงจัดประเภทย่อยโดยใช้เกณฑ์การคุกคามหน้าตามลำดับ ส่วนการศึกษากลวิธีความไม่สุภาพจะพิจารณาจากรูปภาษาที่สื่อผ่านถ้อยคำพูดโดยใช้แนวคิดความไม่สุภาพและสูตรความไม่สุภาพที่มีแบบแผนของคัลเปเปอร์ (Culpeper, 1996, 2011) แล้วบันทึกข้อมูลแยกตามประเภทความไม่สุภาพ จากนั้นผู้วิจัยจะนับจำนวนการปรากฏของข้อมูลได้แก่ กลยุทธ์ความไม่สุภาพ ลักษณะการคุกคามหน้า และกลวิธีความไม่สุภาพตามจำนวนที่ปรากฏขึ้นจริง และดำเนินการแปลงค่าจำนวนครั้งที่ปรากฏให้อยู่ในรูปร้อยละ (%) จากนั้นจะศึกษาหน้าที่ของกลวิธีความไม่สุภาพที่ใช้สัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

4. สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าการใช้ความไม่สุภาพในสัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในรัฐสภาไทยมีลักษณะดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็น คือ การคุกคามหน้าผู้ฟังแบบตรงไปตรงมา โดยไม่มีการตกแต่งถ้อยคำ

1.1 กลยุทธ์ความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงบวก คือ การทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่เป็นที่ยอมรับและไม่ได้รับการชื่นชมจากคนในสังคมและถือเป็นการคุกคามหน้าผู้ฟังโดยตรง โดยกลวิธีความไม่สุภาพที่ใช้ในกลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นซึ่งคุกคามหน้าเชิงบวกผู้ฟัง ได้แก่ 1) การตำหนิ คือการกล่าววิพากษ์วิจารณ์และประเมินค่าในข้อผิดพลาดรวมไปถึงพฤติกรรมของผู้ฟัง โดยใช้ถ้อยคำที่มีความหมายในแง่ลบ 2) การย้าข้อผิดพลาด คือ การเน้นย้ำและทำให้เกิดความชัดเจนว่าข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงส่งผลกระทบต่อผู้อื่น 3) การกล่าวโทษ คือ การ

อ้างเอาความผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้กับผู้ฟังโดยกล่าวหาว่าผู้ฟังนั้นเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา 4) การดูถูก คือ การกล่าวถ้อยคำที่มีความหมายในเชิงลบประมาณเกี่ยวกับผู้ฟัง 5) การเปรียบเทียบผู้ฟังกับบุคคลที่สาม คือ การนำผู้ฟังไปเปรียบเทียบกับบุคคลที่สามทำให้ผู้ฟังรู้สึกด้อยกว่า ยกตัวอย่างเช่น

(1) สมาชิกพรรคฝ่ายค้าน : “...ผมมองไม่เห็นจุดดีของท่านนายกรัฐมนตรีเลยครับ น้อยมากครับ มีสิ่งเดียวเท่านั้นที่ผมเห็นว่าคนทั่วไปก็เห็นด้วยกับผมคือ ความไม่ฉลาดของนายกรัฐมนตรี ความไม่มีภูมิรู้ของนายกรัฐมนตรีและ การไม่พัฒนาตนเองของนายกรัฐมนตรี ไม่มี ผมไม่เห็น ...” “...แต่ผมคำนิทานนายกรัฐมนตรีว่า ไม่มีการเรียนรู้เลย ไม่มีการพัฒนาตัวเองเลยครับในคณะรัฐมนตรีมีการพัฒนาว่านายกรัฐมนตรีเยอะ นายกรัฐมนตรีไม่มีการพัฒนาวันแรกเป็นนายกรัฐมนตรีอ่านโศภอย่างไร วันนี้เป็นนายกรัฐมนตรีมา 2 ปี ยังอ่าน โศภอย่างนั้นครับ ไม่เคยใช้สติปัญญาที่มาจากหัวสมองของท่านนายกรัฐมนตรีตอบคำถามของสื่อและประชาชนเลย...” “...คุณอย่างนี้เป็นนายกรัฐมนตรีไม่ได้ต้องยอมรับว่าเป็นนายกรัฐมนตรีไม่ได้...”

(รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 24 ปีที่ 3 ครั้งที่ 27 หน้า 106-107)

จากตัวอย่างสมาชิกพรรคฝ่ายค้าน ได้ใช้กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นในการคุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟังอย่างชัดเจน โดยได้ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายในแง่ลบเพื่อกล่าวคำหึงถึงคุณสมบัติของผู้ฟัง เช่น คำว่า “ความไม่ฉลาด” “ความไม่มีภูมิรู้” “การไม่พัฒนาตนเอง” ซึ่งทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณค่าตนนั้นไม่ได้รับการชื่นชมหรือ การยอมรับ นอกจากนี้ยังได้เน้นย้ำถึงข้อผิดพลาดข้างต้นซึ่งเกี่ยวเนื่องกับพฤติกรรมกรรมการอ่านเอกสารที่เตรียมไว้ล่วงหน้าของผู้ฟังในการตอบคำถามต่อสื่อมวลชน จากนั้นยังได้มีการเปรียบเทียบผู้ฟังกับคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องความรู้ความสามารถที่มีมากกว่า โดยในตอนท้ายผู้พูดได้กล่าวดูถูกผู้ฟังด้วยการกล่าวยืนยันที่มีความหมายในแง่ลบตามแนวคิดสูตรความไม่สุภาพของคัลเปเปอร์ (Culpeper, 2011) ว่าผู้ฟัง ไม่มีคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ดังนั้นกลวิธีความไม่สุภาพที่ปรากฏในตัวอย่างนี้จึงได้แก่ การคำหึง การย้ำข้อผิดพลาด การเปรียบเทียบผู้ฟังกับบุคคลที่สาม และการดูถูก

1.2 กลยุทธ์ความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงลบ คือ การทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่ได้รับอิสระในการกระทำต่าง ๆ ถูกขัดเหยียดหรือเพิ่มภาระให้ทำในสิ่งที่ไม่ต้องการทำโดยถือเป็นการคุกคามหน้าผู้ฟังโดยตรง โดยกลวิธีความไม่สุภาพที่ใช้ในกลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นซึ่งคุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟัง ได้แก่ 1) การสั่งให้ผู้ฟังกระทำหรือหยุดกระทำบางอย่าง คือ การออกคำสั่งเพื่อบังคับให้ผู้ฟังกระทำหรือหยุดกระทำบางสิ่งบางอย่าง 2) การปฏิเสธความต้องการ คือ การกล่าวปฏิเสธความต้องการของผู้ฟังที่ต้องการจะกระทำในสิ่งที่ตนต้องการ 3) การทำทนาย คือ การกล่าวทำทนายหรือขอเดิมพันในลักษณะของการผูกมัดผู้ฟัง ยกตัวอย่างเช่น

(2) สมาชิกพรรครัฐบาล : “...ถ้าท่านมีหลักฐานไปหามาได้ว่าผมไปเอื้อประโยชน์ใด ๆ ให้กับบริษัทนี้ ให้กับบุคคลที่ จดทะเบียนเป็นกรรมการของบริษัทนี้ อย่างไรก็ตามแต่ผมจะลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี ผมจะลาออกจาก ส.ส.ผมจะเลิกเล่นการเมืองชั่วชีวิต แต่ถ้าท่านหาไม่ได้ รับเดิมพันผมไหมครับ มาพูดกันให้ชัดสิครับท่านประธานว่าอะไรมันเป็นอย่างไร...” “...ชี้มาชัด ๆ สิครับ จะได้สู้กัน...”

(รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 24 ปีที่ 3 ครั้งที่ 27 หน้า 580)

จากตัวอย่างสมาชิกพรรครัฐบาล ได้ใช้กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นในการคุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟัง โดยได้ใช้คำถามและสมมติฐานที่ไม่น่าพึงพอใจร่วมกับข้อความบังคับตามแนวคิดสูตรความไม่สุภาพของคัลเปเปอร์ (Culpeper, 2011) ในถ้อยคำที่กล่าวว่า “...แต่ถ้าท่านหาไม่ได้ รับเดิมพันผมไหมครับ มาพูดกันให้ชัดสิครับ” ซึ่งจากข้อความดังกล่าวถือเป็นการขัดเหยียดภาระหรือสั่งให้ผู้ฟังกระทำตาม อีกทั้งยังเป็นกรกล่าวผูกพันซึ่งเป็นวัจน

กรรมหนึ่งให้ผู้พูดผูกมัดตนเองและผู้ฟังไว้กับการกระทำในอนาคต เช่น การสัญญา การข่มขู่ แต่จากการพิจารณาบริบทและสถานการณ์ดังกล่าวแล้วพบว่าเป็นการกล่าวทำร้ายผู้ฟัง ฉะนั้นผู้ฟังจึงรู้สึกเหมือนกับว่าตนนั้นถูกขัดเหยียดให้กระทำในสิ่งที่ไม่ต้องการ และอาจรู้สึกว่าการกระทำนั้นไม่ได้รับอิสระถ้าหากไปรับคำทำตามที่ผู้พูดได้สัญญาไว้นั่นเอง ดังนั้นกลวิธีความไม่สุภาพที่ปรากฏในตัวอย่างนี้จึงได้แก่ การสั่งให้ผู้ฟังกระทำหรือหยุดกระทำบางสิ่งบางอย่าง และการทำร้ายผู้ฟัง

1.3 กลยุทธ์ความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงบวกและหน้าเชิงลบ คือ การที่ผู้พูดคุกคามหน้าผู้ฟังโดยการทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่ได้รับอิสระในการกระทำต่าง ๆ และเป็นการคุกคามหน้าผู้ฟังโดยตรง โดยกลวิธีความไม่สุภาพที่ใช้ในกลยุทธ์ประเภทนี้ คือ กลวิธีความไม่สุภาพที่ปรากฏร่วมกันระหว่างกลวิธีความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงบวกและหน้าเชิงลบผู้ฟัง ดังตัวอย่าง

(3) สมาชิกพรรคฝ่ายค้าน : “...เอาประชาชนขึ้นมาบังหน้าจะหาकिनทุกโอกาสเลยกับคนยากจน ทุกคำก็อ้างว่าเพื่อประชาชน แต่พูดแล้วมันตรงกันข้ามหมดเลย ฉะนั้นไม่เข้าใจเลยว่าหัวใจของท่านนายกรัฐมนตรีทำด้วยอะไร ทำไม่มั่นใจคำขานนี้ ทำไม่ถึงได้ต้องทำกับเขาเพราะฉะนั้นก็อยากจะบอกกับท่านนายกรัฐมนตรีนะค่ะ ห้ามบอกนะค่ะว่าหนูไม่รู้...” “...เพราะฉะนั้นนโยบายและพฤติกรรมที่ผ่านมาของท่านนายกรัฐมนตรีได้ปล่อยปละละเลยให้มีการทุจริตแล้วก็ปิดบังการทุจริตด้วย ปล่อยให้พวกฟ้องแสวงหาผลประโยชน์เพื่อความร่ำรวยของพวกฟ้องของท่านเอง แต่ประโยชน์ ไม่เคยตกถึงพี่น้องประชาชน ฉะนั้นจึงไม่ไว้วางใจท่านนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ให้อยู่ต่อไป...”

(รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 24 ปีที่ 3 ครั้งที่ 27 หน้า 365-366)

จากตัวอย่างผู้พูดมีเจตนาในการคุกคามหน้าเชิงบวกและหน้าเชิงลบผู้ฟังอย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้พูดได้คุกคามหน้าเชิงบวกผู้ฟังด้วยการกล่าวคำนิพนธ์พฤติกรรมของผู้ฟังที่มักเอาความเดือดร้อนของประชาชนมาอ้าง แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่พูดอย่างหนึ่งแต่กลับทำอีกอย่างหนึ่ง จากนั้นได้ใช้คำถามที่ไม่น่าพึงพอใจตามแนวคิดสูตรความไม่สุภาพของคัลเปเปอร์ (Culpeper, 2011) โดยได้ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายในแง่ลบเพื่อกล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ฟังในคำว่า “ใจดำ” หมายถึง เห็นแก่ตัว ไม่เอื้อเฟื้อใคร ขาดกรุณา (ราชบัณฑิตยสถาน , 2556 : 341) จากนั้นผู้พูดได้คุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟังโดยการใช้วจนกรรมการสั่งเพื่อสั่งให้ผู้ฟังห้ามปฏิเสธว่าตนเองนั้นไม่ทราบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ผู้พูดได้กล่าวถ้อยคำว่า “ ห้ามบอกนะค่ะว่าหนูไม่รู้ ” ซึ่งแสดงให้เห็นว่านอกเหนือไปจากการสั่งแล้วผู้พูดยังต้องการคุกคามหน้าเชิงบวกผู้ฟังด้วยการตำหนิผู้ฟังในเรื่องของความรู้ความสามารถในการตอบคำถาม เนื่องจากหลาย ๆ ครั้งที่มีการให้สัมภาษณ์ถึงนโยบายหรือสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้ฟังมักถูกล้อเลียนโดยใช้ถ้อยคำข้างต้นที่กล่าวมานั่นเอง จากนั้นในตอนท้ายผู้พูดยังได้กล่าวคำนิพนธ์และขี้ถึงข้อผิดพลาดของผู้ฟัง พร้อมทั้งกล่าวโทษผู้ฟังที่เป็นต้นเหตุของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่น ส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน จากนั้นได้คุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟังอีกครั้งโดยการกล่าวปฏิเสธความต้องการของผู้ฟังดังถ้อยคำที่กล่าวไว้ว่า “ ฉะนั้นจึงไม่ไว้วางใจท่านนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ให้อยู่ต่อไป ” ดังนั้นกลวิธีความไม่สุภาพที่ปรากฏในตัวอย่างนี้จึงได้แก่ การตำหนิผู้ฟัง การกล่าวโทษผู้ฟัง การขี้ข้อผิดพลาดผู้ฟัง การสั่งให้ผู้ฟังกระทำหรือหยุดการกระทำบางอย่าง และการปฏิเสธความต้องการผู้ฟัง

2. กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็น คือ การคุกคามหน้าผู้ฟังโดยอ้อม โดยผู้พูดมักใช้ความไม่สุภาพในลักษณะที่ไม่ได้สื่อความหมายตามถ้อยคำหรือรูปภาษาที่ปรากฏโดยตรง แต่ผู้พูดมักมีการตกแต่งถ้อยคำที่ไม่สุภาพให้ผู้ฟังจำเป็นต้องตีความหมายจากถ้อยคำที่กล่าวออกไปหรือรูปภาษาที่ปรากฏ

2.1 กลยุทธ์ความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงบวก คือ การทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่เป็นที่ยอมรับและไม่ได้รับการชื่นชมจากคนในสังคมโดยการคุกคามหน้าผู้ฟังโดยอ้อม ทั้งนี้ผู้ฟังจำเป็นต้องตีความหมายโดยนัยของถ้อยคำโดย

อ้อมนั้น ๆ ตามปริบทและสถานการณ์ โดยกลวิธีความไม่สุภาพที่ใช้ในกลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็น ซึ่ง
คุกคามหน้าเชิงบวกผู้ฟัง ได้แก่ 1) การประชดประชัน คือ การกล่าวถ้อยคำที่เกินควร มีความหมายในเชิงกระแทกแค้น
2) การกล่าวอ้างถึงบุคคลที่สาม คือ การอ้างถึงบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่เป็นที่ยอมรับ 3) การ
อุปโลกน์ คือ การใช้ภาษาเพื่อเปรียบเทียบผู้ฟังกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น

(4) สมาชิกพรรคฝ่ายค้าน : “...ประเทศไทยวันนี้ถ้าท่านประธาน ไม่ปฏิเสธความเป็นจริง ท่านจะ
ทราบได้ทันทีประเทศไทยมีนายกรัฐมนตรีอย่างน้อย 3 คนครับ คนที่ 1 อยู่ต้นน้ำคอยกดปุ่มสั่งการอยู่เมืองนอก คนที่ 2
อยู่กลางน้ำ ตรงนี้ไม่มีใครรับที่เขาดึงบอกว่าทำไมถึงขอติดกรรเชียงหนีความรับผิดชอบ คนที่ 3 อยู่ปลายน้ำ คอยอ้าปาก
รับน้ำ อ้อมหมีพื้มจนอ้วนเอาอ้วนเอาขณะที่คนไทยทั้งประเทศพอมลง...”

(รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 24 ปีที่ 3 ครั้งที่ 27 หน้า 646)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าผู้พูดได้มีการตกแต่งถ้อยคำให้ผู้ฟังต้องตีความหมายโดยนัย กล่าวคือ
ผู้พูดได้มีการกล่าวอ้างถึงบุคคล 3 คน ซึ่งทำหน้าที่เสมือนนายกรัฐมนตรี แต่ไม่ได้มีการระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นผู้ใดอีกทั้ง
ยังได้ใช้อุปโลกน์เชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อกล่าวอ้างถึงตำแหน่งและหน้าที่ของบุคคลทั้งสาม ทั้งนี้จากการ
ตีความหมายของถ้อยคำร่วมกับปริบทและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นพบว่านายกรัฐมนตรีคนที่ 1 ซึ่งอยู่ต้นน้ำ ทำหน้าที่คอย
สั่งการอยู่เมืองนอกนั้น อาจเป็นพี่ชายของนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน ในขณะที่นายกรัฐมนตรีคนที่ 2 ซึ่งอยู่กลางน้ำ ทำ
หน้าที่ดำเนินการตามคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีต้นน้ำและพยายามที่จะหลบหนีความรับผิดชอบ หนีสภา ตลอดจนไปจนถึง
กระบวนการตรวจสอบต่าง ๆ ทั้งนี้คำกิริยา “กดปุ่ม” เป็นการใช้อุปโลกน์เพื่ออธิบายถึงสถานภาพของ
นายกรัฐมนตรีคนที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเปรียบเทียบเสมือนหุ่นยนต์ ต้องมีคนคอยกดปุ่มสั่งการ ส่วนคำว่า “ติดกรรเชียง” ใช้อธิบาย
ถึงการกระทำของนายกรัฐมนตรีคนที่ 2 คือ ลักษณะการเคลื่อนไปในน้ำ (นววรรณ, 2555 : 181) โดยสามารถตีความได้ว่า
เป็นการเดินตามน้ำหรือตามแผนการที่ได้มีการตกลงหรือวางแผนร่วมกัน ไว้จากนายกรัฐมนตรีต้นน้ำ ไปสู่
นายกรัฐมนตรีกลางน้ำ จนกระทั่งถึงนายกรัฐมนตรีปลายน้ำ ส่วนนายกรัฐมนตรีคนที่สามซึ่งอยู่ปลายน้ำ มีหน้าที่รับ
ผลประโยชน์อีกรอบจากการดำเนินงานของนายกรัฐมนตรีกลางน้ำ ซึ่งในหลาย ๆ นโยบายของรัฐบาลนายกรัฐมนตรี
ปลายน้ำอาจเป็นผู้ที่มีบทบาทและเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังการได้มาซึ่งผลประโยชน์โดยมิชอบ นอกจากนี้ยังมีการใช้อุป
โลกน์เกี่ยวกับอวัยวะของร่างกาย ซึ่งในที่นี้ก็คือ ปาก ในการกล่าวเปรียบเทียบการได้มาซึ่งผลประโยชน์ โดยมิชอบของ
นายกรัฐมนตรีคนที่ 3 ในคำว่า “อ้าปากรับน้ำ” และผลจากการอ้าปากรับน้ำหรือผลประโยชน์โดยมิชอบจนอ้อมและอ้วน
นั่นถือเป็นการกล่าวเสียดสีและประชดประชันผู้ที่ถูกกล่าวถึง รวมไปถึงตัวนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้ฟังและผู้ที่ถูก
อภิปราย กล่าวคือ ลักษณะการรับเอาผลประโยชน์โดยมิชอบจนอ้อมและอ้วนนั้นแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะภายนอกของ
บุคคลที่มีความใกล้ชิดกับนายกรัฐมนตรีอย่างชัดเจน ซึ่งบุคคลดังกล่าวอาจมีศักดิ์เป็นถึงพี่สาวนายกรัฐมนตรีนั่นเอง
ดังนั้นกลวิธีความไม่สุภาพที่ปรากฏในตัวอย่างนี้จึงได้แก่ การประชดประชัน การกล่าวอ้างถึงบุคคลที่สาม และการอุป
โลกน์

2.2 กลยุทธ์ความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงลบ คือ การทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่ได้รับอิสระในการกระทำต่าง ๆ
โดยเป็นการขัดเหยียดหรือเพิ่มภาระให้ผู้ฟังทำในสิ่งที่ไม่ต้องการผ่านการคุกคามหน้าผู้ฟังโดยอ้อม โดยผู้ฟังต้อง
ตีความหมายโดยนัยของถ้อยคำตามปริบทและสถานการณ์ ทั้งนี้กลวิธีความไม่สุภาพที่ใช้ในกลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบ
ไม่ตรงประเด็นซึ่งคุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟัง ได้แก่ 1) การแนะนำให้ผู้ฟังทราบว่าตนเองมีข้อผิดพลาด คือ การแนะนำ
ผู้ฟังโดยไม่มีคำสั่งให้กระทำตามโดยตรง 2) การกล่าวอ้างถึงสิ่งอื่น คือ การอ้างถึงสิ่งอื่น ๆ ทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่ได้รับอิสระ

เช่น บทกลอนหรือคติธรรมเชิงบอกกล่าวแนะนำ และเหตุการณ์ทางการเมือง 3) การเสนอทางเลือก คือ การให้ตัวเลือกกับผู้ฟังเพื่อให้ผู้ฟังตัดสินใจว่าจะทำตามคำแนะนำหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น

(5) สมาชิกพรรครัฐบาล : “...แต่ท่านใช้คำว่าตระกูลท่านนายกรัฐมนตรีอย่างนี้ มันเป็นเรื่องที่ไม่ถูกมันเป็นการเสียดสีตามข้อบังคับ ข้อ 43 อยากให้ท่านประธานช่วยเหลือเพราะถ้ามากกว่านี้ก็จะเกิดการประท้วงกัน ดังนั้นผมขอประทานโทษท่านผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรนะครับ ที่ต้องท้วงติงตรงนี้ประท้วงตามข้อ 43 ถ้าท่านจะหลีกเลี่ยงการเสียดสีอย่างนี้ ผมว่าการอภิปรายจะราบรื่น กราบขอบพระคุณครับ...”

(รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 24 ปีที่ 3 ครั้งที่ 27 หน้า 38)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าผู้พูดได้มีการต่อรองกับผู้ฟังอย่างละเอียดถี่ถ้วน กล่าวคือ แม้ว่าผู้พูดจะใช้สิทธิในการประท้วงแต่ก็ไม่ได้มีการบังคับให้ผู้ฟังถอนคำพูด หากแต่ได้มีการกล่าวแนะนำถึงข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นการเสียดสีผู้ฟังอาจก่อให้เกิดการประท้วงมากยิ่งขึ้น โดยในตอนท้ายผู้พูดได้ใช้สมมติฐานที่ไม่น่าพึงพอใจตามแนวคิดสูตรความไม่สุภาพของคัลเปเปอร์ (Culpeper, 2011) ดังถ้อยคำที่กล่าวว่า “ถ้าท่านจะหลีกเลี่ยงการเสียดสีอย่างนี้ ผมว่าการอภิปรายจะราบรื่น” ทั้งนี้จากข้อความดังกล่าวเป็นการสั่งโดยอ้อมโดยไม่ได้มีการบังคับหรือการออกคำสั่งแต่อย่างใด นอกจากนี้ผู้พูดยังมีการเสนอทางเลือกให้กับผู้ฟัง โดยใช้คำว่า “หลีกเลี่ยง” แทนการสั่งห้ามโดยตรง เนื่องจากการหลีกเลี่ยงนั้นผู้ฟังสามารถเลือกได้ว่าจะทำหรือไม่ทำก็ได้นั่นเอง ดังนั้นกลวิธีความไม่สุภาพที่ปรากฏในตัวอย่างนี้จึงได้แก่ การแนะนำความให้ผู้ฟังทราบว่าคุณเองมีข้อผิดพลาด คือ การเสนอทางเลือก

2.3 กลยุทธ์ความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงบวกและหน้าเชิงลบ คือการที่ผู้พูดคุกคามหน้าผู้ฟังโดยการทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่ได้รับอิสระในการกระทำต่าง ๆ โดยผู้พูดต้องมีการตกแต่งถ้อยคำเพื่อให้ผู้ฟังตีความหมายที่มีนัยแฝง ซึ่งผู้พูดสามารถกล่าวถ้อยคำแบบไม่ตรงประเด็นเพื่อประชดประชันหรือแนะนำไม่ให้ผู้ฟังกระทำการใด ๆ ในถ้อยคำเดียวกันได้ โดยกลวิธีความไม่สุภาพที่ใช้ในกลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็น คือ กลวิธีความไม่สุภาพที่ปรากฏร่วมกันระหว่างกลวิธีความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงบวกและหน้าเชิงลบผู้ฟัง ดังตัวอย่าง

(6) สมาชิกพรรคฝ่ายค้าน : “...กระจงเงารามีไว้ส่องหน้า ให้รู้ว่าคิดเป็นโงน ปุ่อยากรู้ว่าปุ่เป็นเช่นไร จงน้อมใจฟังเสียงประชาชน จงแนบใจฟังเสียงราชดำเนิน...”

(รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 24 ปีที่ 3 ครั้งที่ 27 หน้า 225)

จากตัวอย่างผู้พูดได้กล่าวถึงบทกลอนซึ่งมีการใช้อุปมาเชิงเปรียบเทียบเพื่อแนะนำความให้ผู้ฟังทราบถึงข้อบกพร่องของตนเอง โดยสามารถถอดความได้ว่า ผู้พูดต้องการเปรียบเทียบกระจงที่ไว้ส่องหน้ากับความคิดเห็นของประชาชนที่ถนนราชดำเนินซึ่งเปรียบเสมือนสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงรูปลักษณ์ภายนอกของผู้ฟังว่ามีลักษณะอย่างไร ทั้งนี้จากบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นสามารถตีความได้ว่าผู้พูดต้องการที่จะประชดประชันผู้ฟัง เนื่องจากการกล่าวอ้างถึงเหตุการณ์การชุมนุมประท้วงที่ถนนราชดำเนินเป็นการประท้วงของกลุ่มบุคคลที่ออกมาเรียกร้องเพื่อขับไล่รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ดังนั้นจึงเป็นการคุกคามหน้าเชิงบวกทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่เป็นที่ยอมรับขณะเดียวกันก็เป็นการคุกคามหน้าเชิงลบซึ่งทำให้ผู้ฟังอาจรู้สึกว่าคุณนั้นไม่ได้รับอิสระในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐบาลรักษาการอีกต่อไป โดยกลวิธีความไม่สุภาพที่ปรากฏในตัวอย่างนี้ ได้แก่ การประชดประชันการอุปมาอุปไมย การแนะนำความให้ผู้ฟังทราบว่าคุณมีข้อผิดพลาด และ การกล่าวอ้างถึงสิ่งอื่น

สำหรับการศึกษากลยุทธ์ความไม่สุภาพและกลวิธีความไม่สุภาพในเชิงสถิติพบว่า พรรคฝ่ายค้านมีการใช้กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นมากกว่าพรรครัฐบาล ในขณะที่พรรครัฐบาลมีการใช้กลยุทธ์ความไม่

คุณภาพแบบไม่ตรงประเด็นมากกว่าพรรคฝ่ายค้าน ส่วนการใช้กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นที่จำแนกตามลักษณะการคุกคามหน้าผู้ฟังพบว่า พรรคฝ่ายค้านและพรรครัฐบาลมีการใช้กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงบวกและหน้าเชิงลบมากที่สุด ในขณะที่การใช้กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นมีการคุกคามหน้าเชิงบวกมากที่สุดทั้งสองฝ่าย ดังรายละเอียดในตาราง 1 และ 2

ตารางที่ 1 ประเภทความไม่สุภาพของพรรคฝ่ายค้านและพรรครัฐบาล

พรรค	ประเภทความไม่สุภาพ					
	กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็น			กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็น		
	จำนวนครั้ง	รวม	%	จำนวนครั้ง	รวม	%
ฝ่ายค้าน	78	109	71.5	31	109	28.4
รัฐบาล	28	45	62.2	17	45	37.7

ตารางที่ 2 ลักษณะการคุกคามหน้าที่จำแนกตามประเภทความสุภาพของพรรคฝ่ายค้านและพรรครัฐบาล

พรรค	ลักษณะการคุกคามหน้า											
	กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็น						กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็น					
	คุกคามหน้าเชิงบวก		คุกคามหน้าเชิงลบ		คุกคามหน้าเชิงบวกและหน้าเชิงลบ		คุกคามหน้าเชิงบวก		คุกคามหน้าเชิงลบ		คุกคามหน้าเชิงบวกและหน้าเชิงลบ	
	จำนวนครั้ง	%	จำนวนครั้ง	%	จำนวนครั้ง	%	จำนวนครั้ง	%	จำนวนครั้ง	%	จำนวนครั้ง	%
ฝ่ายค้าน	33	30.2	7	6.4	38	34.8	21	19.2	1	0.9	9	8.2
รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 109 ตัวอย่าง												
รัฐบาล	7	15.5	7	15.5	14	31.5	7	15.5	6	13.3	4	8.8
รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 45 ตัวอย่าง												

จากตารางที่ 1 และ 2 แสดงให้เห็นถึงลักษณะการใช้ความไม่สุภาพของทั้งสองฝ่ายซึ่งสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ กล่าวคือ พรรคฝ่ายค้านซึ่งมีหน้าที่ในการอภิปรายเพื่อตรวจสอบการทำงานของพรรครัฐบาล มีลักษณะการใช้ความไม่สุภาพที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาตรงประเด็นมากกว่าพรรครัฐบาล โดยผู้พูดมักกล่าวถ้อยคำที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่เป็นที่ยอมรับ ทำให้ไม่ได้รับความน่าเชื่อถือ ขณะเดียวกันก็เป็นการทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่เป็นอิสระและถูกบังคับให้กระทำในสิ่งที่ไม่ต้องการ ในขณะที่พรรครัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายที่ถูกกล่าวหา มีลักษณะการใช้ความไม่สุภาพที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาไม่ตรงประเด็นมากกว่า ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะกลบเกลื่อนข้อเท็จจริงในประเด็นที่ถูกกล่าวหาตนเอง

ในส่วนของการใช้กลวิธีความไม่สุภาพที่จำแนกตามลักษณะการคุกคามหน้าผู้ฟังพบว่า กลวิธีความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงบวกผู้ฟังซึ่งพรรคฝ่ายค้านมีการใช้มากที่สุดคือ การตำหนิ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกล่าวในลักษณะนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ฝ่ายค้านได้แสดงภูมิรู้ ซึ่งสามารถกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้ตนเองดูดี ขณะเดียวกันก็เป็นการโจมตีภาพลักษณ์ของฝ่ายตรงกันข้ามให้ได้รับความเสียหาย ลำดับรองลงมาคือการย้าข้อผิดพลาดซึ่งเป็นการเสริมความไม่สุภาพในการตำหนิเพื่อเน้นย้ำว่าข้อบกพร่องที่ตำหนินั้นเป็นปัญหาที่มีความ

รุนแรงส่งผลกระทบต่อประชาชน และลำดับต่อมา คือ การกล่าวโทษ เป็นการอ้างเอาความคิดให้กับฝ่ายตรงข้ามซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาทั้งหมด ส่วนกลวิธีความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟัง ได้แก่ การสั่งให้ผู้ฟังกระทำหรือหยุดกระทำบางอย่าง และการปฏิเสธความต้องการ ขณะที่พรรครัฐบาลพบว่ามีการใช้กลวิธีความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงบวกผู้ฟังเช่นเดียวกับพรรคฝ่ายค้าน หากแต่กลวิธีการเปรียบเทียบผู้ฟังกับบุคคลที่สามพบว่ามีการใช้มากเป็นอันดับที่สองรองลงมาจากคำหาหนี่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อกล่าวหาของพรรคฝ่ายค้านที่มุ่งแต่จะอ้างเอาความคิดให้กับพรรครัฐบาลโดยไม่คำนึงถึงว่าตนเองนั้นก็เคยอาจจะกระทำความผิดตามข้อกล่าวหาที่ได้กล่าวต่อพรรครัฐบาลเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พรรครัฐบาลมักเอาความผิดพลาดที่ถูกกล่าวหาไปเปรียบเทียบกับพรรคฝ่ายค้านเพื่อคุกคามหน้าเชิงบวก ทำให้พรรคฝ่ายค้านไม่ได้รับการยอมรับเช่นเดียวกัน นอกจากนี้กลวิธีความไม่สุภาพที่คุกคามหน้าเชิงลบยังพบว่าการทำทนายถูกนำมาใช้เพื่อทำให้พรรคฝ่ายค้านไม่ได้รับอิสระอีกด้วย และในส่วนองกลวิธีความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงบวกผู้ฟังพบว่า พรรครัฐบาลเน้น ใช้การประชดประชันการกล่าวอ้างถึงบุคคลที่สาม และการอุปโลกณ์ ส่วนกลวิธีความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟังคือ การแะความให้ผู้ฟังทราบว่ตนเองมีข้อผิดพลาด และการเสนอทางเลือก ในขณะที่พรรคฝ่ายค้านมีการใช้กลวิธีความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นเช่นเดียวกับพรรครัฐบาล ยกเว้นการกล่าวอ้างถึงสิ่งอื่นซึ่งใช้เพื่อคุกคามหน้าเชิงลบพรรครัฐบาลนั่นเอง ดังรายละเอียดในตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 กลวิธีความไม่สุภาพที่จำแนกตามประเภทความไม่สุภาพและลักษณะการคุกคามหน้าของพรรคฝ่ายค้าน

อันดับ	พรรคฝ่ายค้าน											
	กลวิธีความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงบวก	จำนวนครั้ง	%	กลวิธีความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงลบ	จำนวนครั้ง	%	กลวิธีความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงบวก	จำนวนครั้ง	%	กลวิธีความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงลบ	จำนวนครั้ง	%
1.	การตำหนิ	68	35.6	การสั่งให้กระทำหรือหยุดกระทำบางอย่าง	38	19.8	ประชดประชัน	23	12	การแะความให้ผู้ฟังให้ทราบข้อผิดพลาด	9	16.3
2.	การย้าข้อผิดพลาด	33	17.2	การปฏิเสธความต้องการ	19	9.9	การกล่าวอ้างถึงบุคคลที่สาม	11	20	การกล่าวอ้างถึงสิ่งอื่น	3	5.5
3.	การกล่าวโทษ	19	9.9				การอุปโลกณ์	9	16.3			
4.	การดูถูก	13	6.8									
5.	การเปรียบเทียบกับผู้ฟังกับบุคคลที่สาม	3	1.5									
รวมการใช้กลวิธีความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นทั้งสิ้น 191 ครั้ง							รวมการใช้กลวิธีความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นทั้งสิ้น 55 ครั้ง					

ตารางที่ 4 กลวิธีความไม่สุภาพที่จำแนกตามประเภทความไม่สุภาพและลักษณะการคุกคามหน้าของพรรครัฐบาล

อันดับ	พรรครัฐบาล											
	กลวิธีความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงบวก	จำนวนครั้ง	%	กลวิธีความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงลบ	จำนวนครั้ง	%	กลวิธีความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงบวก	จำนวนครั้ง	%	กลวิธีความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงลบ	จำนวนครั้ง	%
1.	การตำหนิ	20	35	การสั่งให้กระทำหรือหยุดกระทำบางอย่าง	21	36.8	ประชดประชัน	9	39.1	การแะความผู้ฟังให้ทราบข้อผิดพลาด	10	43.3
2.	การเปรียบเทียบกับผู้ฟังกับบุคคลที่สาม	5	8.7	การปฏิเสธ	3	5.2	การกล่าวอ้างบุคคลที่สาม	2	8.6	การเสนอทางเลือก	1	4.3
3.	การกล่าวโทษ	3	5.2	การทำทาย	4	7	การอุปถัมภ์	1	4.3			
4.	การขำขี้ขลาด	2	3.5									
5.	การดูถูก	2	3.5									
รวมการใช้กลวิธีความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นทั้งสิ้น 57 ครั้ง						รวมการใช้กลวิธีความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นทั้งสิ้น 23 ครั้ง						

จากการศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่สุภาพแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันการอภิปรายไม่ไว้วางใจเป็นการอภิปรายที่เน้นการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อโจมตีภาพลักษณ์และทำลายความน่าเชื่อถือของฝ่ายตรงกันข้ามมากกว่าเป็นการอภิปรายเพื่อหาทางแก้ไขปัญหามองบ้านเมือง ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์กลวิธีความไม่สุภาพข้างต้นพบหน้าที่หลัก 3 ประการ คือ 1) เพื่อให้แต่ละฝ่ายไม่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยกย่อง โดยในตอนนี้ถือเป็นโอกาสสำคัญของผู้พูดในการที่จะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตนเองในขณะที่เดียวกันก็เป็นการโจมตีภาพลักษณ์ของฝ่ายตรงกันข้าม โดยกลวิธีความไม่สุภาพที่ทำหน้าที่ดังกล่าวได้แก่ การตำหนิ การขำขี้ขลาด การกล่าวโทษ การดูถูก และการเปรียบเทียบผู้ฟังกับบุคคลที่สาม 2) เพื่อเป็นแรงผลักดันให้พรรครัฐบาลพ้นจากการดำรงตำแหน่ง ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการกระทำในหน้าที่แรก ทั้งนี้เมื่อผู้ฟังได้รับแรงกดดันจากหลักฐานหรือเอกสารที่นำมาประกอบการอภิปราย ผู้พูดก็จะเป็นฝ่ายได้เปรียบในการที่จะทำให้ผู้ฟังพ้นจากตำแหน่ง โดยกลวิธีความไม่สุภาพที่ทำหน้าที่ดังกล่าวได้แก่ การสั่งให้ผู้ฟังกระทำหรือหยุดกระทำบางสิ่งบางอย่าง การปฏิเสธความต้อง การแะความให้ผู้ฟังทราบว่าตนเองมีข้อผิดพลาด และการกล่าวอ้างถึงสิ่งอื่น 3) เพื่อสร้างสีสันและแรงดึงดูดให้ผู้ติดตาม กล่าวคือ การประชดประชัน การกล่าวอ้างถึงบุคคลที่สาม การอุปถัมภ์ และการกล่าวอ้างถึงสิ่งอื่นเป็นกลวิธีความไม่สุภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงการสร้างสีสันในวงการเมือง ทำให้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการเมืองซึ่งดูเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและยากแก่การเข้าใจกลับกลายเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นอย่างที่ทราบกันดีว่าการอภิปรายมีการออกอากาศทางโทรทัศน์ ฉะนั้นการเลือกตัวผู้อภิปรายที่มีวันลีลาเฉพาะบุคคลจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการอภิปรายเพื่อโจมตีภาพลักษณ์พรรครัฐบาล ซึ่งเป็นการสร้าง

ตีสนและทำให้ผู้ชมหันมาสนใจและเกิดการติดตามเรื่องราวทางการเมือง เช่น การใช้บทกลอนหรือคติธรรม การแต่งเรื่องเล่าโดยสมมติตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะสอดคล้องกับยุคคั้งเป็นเหตุให้ไม่ไว้วางใจ เป็นต้น

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาลักษณะความไม่สุภาพในสัมพันธสารการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในรัฐสภาไทยสามารถแบ่งตามกลยุทธ์ที่เบาส์ฟิลด์ (Bousfield, 2008) เสนอไว้ 2 ประเภท คือ กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นและกลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็น ทั้งนี้ความไม่สุภาพทั้งสองลักษณะสามารถคุกคามหน้าเชิงบวก หน้าเชิงลบของผู้ฟังร่วมกัน โดยถ้อยคำที่สื่อผ่านลักษณะความไม่สุภาพข้างต้นสามารถทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่เป็นที่ยอมรับขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่ได้รับอิสระสอดคล้องกับการที่ผู้พูดสามารถคุกคามหน้าเชิงบวกและหน้าเชิงลบของผู้ฟังได้ในคราวเดียวกัน โดยพรรคฝ่ายค้านมีการใช้กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบตรงประเด็นมากกว่าพรรครัฐบาล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเจตนาที่ต้องการทำให้ฝ่ายตรงกันข้ามไม่เป็นที่ยอมรับและไม่ได้รับความน่าเชื่อถือ ยังผลให้ไม่ได้รับความไว้วางใจ ขณะที่พรรครัฐบาลมีการใช้กลยุทธ์ความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นมากกว่า โดยอาจเนื่องมาจากการที่ต้องเป็นฝ่ายถูกกล่าวหาและเป็นฝ่ายตั้งรับเพื่อตอบข้ออภิปราย จึงทำให้การใช้ภาษาโดยอ้อมอาจช่วยกลบเกลื่อนข้อเท็จจริงในประเด็นที่ถูกกล่าวหาได้ ส่วนกลวิธีความไม่สุภาพพบว่าทั้งสองฝ่ายมีการใช้กลวิธีที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ในแต่ละฝ่าย โดยพรรคฝ่ายค้านซึ่งทำหน้าที่อภิปรายจะเน้นการตำหนิ การย้าข้อผิดพลาด และการกล่าวโทษในการโจมตีภาพลักษณ์ของพรรครัฐบาล ในขณะที่การสั่งให้ผู้ฟังกระทำหุคกระทำบางอย่าง การปฏิเสธความต้องการถูกใช้ทำให้ฝ่ายรัฐบาลรู้สึกไม่เป็นที่อิสระ ส่วนพรรครัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายตั้งรับในการตอบคำถามเน้นใช้การเปรียบเทียบผู้ฟังกับบุคคลที่สามและการทำทนายเพื่อทำให้พรรคฝ่ายค้านไม่ได้รับการยอมรับและรู้สึกไม่เป็นที่อิสระเช่นเดียวกัน และในส่วนของกลวิธีความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงบวกผู้ฟังพบว่า พรรครัฐบาลเน้นใช้การประชดประชัน การกล่าวอ้างถึงบุคคลที่สาม และการอุปโลกน์ ส่วนกลวิธีความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นที่คุกคามหน้าเชิงลบผู้ฟัง คือ การแนะนำให้ผู้ฟังทราบว่าคุณมีข้อผิดพลาด และการเสนอทางเลือก ในขณะที่พรรคฝ่ายค้านมีการใช้กลวิธีความไม่สุภาพแบบไม่ตรงประเด็นเช่นเดียวกับพรรครัฐบาล ยกเว้นการกล่าวอ้างถึงสิ่งอื่นซึ่งถูกใช้เพื่อคุกคามหน้าเชิงลบพรรครัฐบาล ทั้งนี้กลวิธีความไม่สุภาพที่กล่าวมาทำหน้าที่ในการทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่ได้รับการยอมรับอีกทั้งยังเป็นแรงผลักดันให้พรรครัฐบาลพ้นจากการดำรงตำแหน่ง และทำให้การอภิปรายมีความน่าสนใจจนมีผู้ติดตามนั่นเอง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมา พัฒน์พงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร. สุจริตลักษณ์ ดีผดุง และอาจารย์ ดร.อิสระ ชูศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่เสียสละเวลาอันมีค่าให้ข้อชี้แนะเกี่ยวกับแนวคิด ตลอดจนข้อเสนอแนะในงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา2551. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.; 2553.
นาวรณ พันธ์เมธธา. คลังคำ.กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง; 2555.

มนัส โกมลชา. ความจริงกับการใช้เหตุผลในคำอภิปรายระหว่างฝ่ายค้านกับฝ่ายรัฐบาลและการนำเสนอ ข่าวกองหนังสือพิมพ์: กรณีศึกษาการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต] กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2548.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน; 2556.

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 24 ปีที่ 3 ครั้งที่ 27 (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ ระหว่างวันอังคารที่ 26 และวันพุธที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ.2556. [ออนไลน์] 2556 [อ้างเมื่อ 18 ตุลาคม 2556] จาก www.parliament.go.th/library/

Bousfield, D. Impoliteness in interaction. Amsterdam: John Benjamins; 2008.

Culpeper, J. Toward an anatomy of impoliteness. *Journal of Pragmatics* 1996; 25: 349-367.

Culpeper, J. Impoliteness using language to cause offense. The United States of America: Cambridge University Press; 2011.

Gadavanij, S. Discursive strategies for political survival: A critical discourse analysis of Thai no confidence debates. Doctoral dissertation, University of Leeds, United Kingdom; 2002.